

Max Neradný , 17 rokov

Odpočívaj v pokoji

Bol prvý jarný deň a dvadsaťročný Rafael sa s celým svojím majetkom blížil k špaňodolinskému cintorínu. Pod celým jeho majetkom myslíme hnedý, kedysi červený plášť, ktorý vyhral v kartách v Bystrici, keď mal sedemnásť rokov, obitý hnedý kufor, v ktorom mal päť párov ľanového oblečenia, fajku po starom otcovi a vrecúško na tabak a to, čo si cenil najviac – dlhú dýku, ktorú mu daroval jeho nebohý otec na osemnáste narodeniny.

Cintorín bol obkolesený skoro dva metre vysokým kamenným múrom a okrem neho ešte hustým lesom plným rôznej zveri a legend. Kamenný múr na jedinom mieste pretínala kovová brána, ku ktorej Rafael mieril. Keď stál pri bráničke, z vrecka na gatiach vytiahol kľúč, ktorý mu odovzdal starosta Španej Doliny so slovami: „Veľa šťastia priateľu, tak zase niekedy na budúce.“ Rafael sa na budúce vôbec netešil, keďže odjakživa vyhľadával samotu. Vedel, že táto práca bola pre neho ideálna. Problém nevidel v tom, že by sa nechcel s ľuďmi stretávať. On s nimi len proste nechcel pracovať, lebo kedykoľvek prišiel do kontaktu s druhou osobou, dopadlo to vzájomným neporozumením a hádkou. Hrobári síce tiež pracujú s ľuďmi, no tí sa s nimi hádať určite nebudú.

Rafael vstúpil na svoje nové pracovisko a so záujmom si ho prezeral. Sprava hroby, zľava hroby a stredom cintorína viedla kamenná cestička až k jeho novému príbytku na najvzdialenejšom konci cintorína. Prízemie budovy malo kamenné múry natreté vápnom na bielo podľa špaňodolinských tradícií takisto, ako prvé poschodie z dreva bolo natreté na čierne. Celý dom prikrývala sedlová strecha z čiernych drevených šindľov s malým okienkom uprostred. Chvíľu sa Rafaelovi zdalo, že v ňom zbadal nejaký pohyb, no keď sa lepšie prizrel nič tam nebolo. Povedal si, že to bol pravdepodobne holub a asi by ho mal z tade ísť vyhnať, len čo sa zabýva vo svojom novom príbytku.

Na prízemí domu ho v pravej časti miestnosti čakali štyri stoličky okolo stola z dubového masívu, uprostred miestnosti ležala odratá medvedia koža, nad ktorou sa tiahlo úzke schodisko smerom hore obopínajúc komín kamenného kozubu pod ním. Zvyšok miestnosti bol venovaný kuchyni, čiže staromódnej piecke na drevo. Rafael za sebou zavrel dvere, zvliekol si kabát a zavesil ho na krivý stojan vedľa dverí. Vykročil smerom ku schodisku a pomaly sa s kufrom v náručí štvrel hore.

Keď ho schodisko doviedlo na poschodie, ocitol sa v miestnosti, ktorej dominovala jednoduchá posteľ, starý moľami zjedený koberec, skriňa a malá kachľová piecka napojená na komín. Rafael podišiel k skrini, otvoril ju a vyprázdnil si do nej obsah kufra. Prázdny kufor potom zasunul pod posteľ a vybral sa po ešte užších schodíkoch na povalu vyhnať holuby. Padacie dvierka boli otvorené, tak sa len vytiahol dnu do miestnosti. Cez malé strešné okienko bez skla dnu prenikali lúče svetla, ktoré matne osvetľovali povalu. Rafael nevidel žiadne známky po holuboch, no namiesto toho si všimol drevenú rakvu na druhom konci miestnosti. Bola zatvorená. Po chrbte mu prebehli zimomriavky. Niežby boli rakvy na cintoríne neobvyklé, ale netušil načo je jedna tu hore. Podišiel teda k nej a pokúsil sa ju otvoriť. Nešlo to. To jeho strachu rozhodne nepomohlo a tak ju radšej nechal tak. Potom urýchlene opustil miestnosť a poriadne za sebou zavrel padacie dvierka.

Od ďalšieho dňa sa Rafael pustil do roboty. Po pár týždňoch prišiel na to, že život hrobára je veľmi jednotvárný a vskutku osamelý. Celý týždeň trávil na cintoríne a odchádzal z neho iba raz do

týždňa v sobotu, aby si prevzal plácu v dedine a hneď si za väčšinu nej kúpil zásoby jedla na ďalší týždeň. Väčšinou sa teda vracal s vreckami strukovín alebo lisovaného ovsu. To málo ovocia a zeleniny, čo k tomu jedol si zobral z malej sadenice vedľa jeho domu. Práca na cintoríne sa točila najmä okolo udržiavania hrobov a teda zhrňania lístia a zriedkavo obnovy farby mien na náhrobných kameňoch, ktoré dáke mená mali.

V lete sa Rafael dočkal prvého pohrebu. Napriek tomu, že sa nejednalo o veselú udalosť, Rafael sa tešil, že konečne môže okúsiť pravú podstatu svojho povolania. Ešte v to ráno, čo mu to prišiel kaplán oznámiť sa Rafael pobral do kôlne, aby zobral drevenú rakvu, ktorú tam pravdepodobne pripravil predošlý hrobár. Ako tam tak stál, povedal si, že rovno vyrobí ďalšiu, aby bol pripravený na nejaký budúci pohreb. Výroba to nebola zložitá, a tak než stihlo poludnie zaplaviť cintorín slnkom už mal Rafael záložnú rakvu hotovú. Pôvodnú rakvu naložil na drevený dvojkolesový vozík a vybral sa do dediny, aby doručil rakvu na faru.

„Môžete to tu nechať, pán hrobár.“ povedal kaplán, keď sa Rafael zjavil na farskom nádvorí. „Stihnete vykopať hrob do zajtrajšieho poludnia?“ spýtal sa ho kaplán.

„Budem musieť, je to moje poslanie.“ Odpovedal mu Rafael. So zotmením už bol Rafael na cintoríne. Zrazu sa mu zdalo, že je všade neporiadok, a tak sa ešte s posledným svetlom preháňal s metlou a hrabľami po chodníčkoch, aby bol cintorín na zajtrajšom pohrebe v perfektnom stave. Keď sa mu zdalo, že lepšie už na tom tie hroby nebudú, Rafael odložil náčinie do kôlne a bez večere sa uložil spať, aby bol nasledujúci deň čerstvý ako bystrina za cintorínom.

Vstal s prvým svetlom, zjedol jedno mierne zvráskavené sypké jablko a hneď sa pustil do roboty. Rýľ a lopata po hodine dali rukám, čo zatiaľ držali len hrable a metlu zabrať, no Rafaelovi sa podarilo vybrať výborné miesto na hrob, kde nebolo v zemi až tak veľa kameňov, a tak bola jama do desiatej hodiny vykopaná. Rafael zapichol rýľ a lopatu do kopy zeminy vedľa čerstvo vykopaného hrobu a vybral sa umyť seba aj zafúľané oblečenie, ktoré mal na sebe. Zo studienky pri dome si do dreveného gángu napumpoval ľadovú horskú vodu a dôkladne sa ňou poumýval. Horúce letné slnko sa postaralo o zvyšok, a tak si Rafael len sadol na priedomie v čistom oblečení a čakal na davy smútku, ktoré so sebou prinesú pozostalí.

Keď napoludnie Rafael začul zvuk drevených kolies vlečúcich sapo krivolakej kamennej cestičke na cintorín, ostal prekvapený z toho, ako málo ľudí prišlo. Okrem farára a kaplána, ktorému predošlý deň odovzdal rakvu tam bolo iba päť smútiacich a aj tí vyzerali, že sú tam skôr z rutiny, ako pre to aby smútili nad mŕtvym príbuzným či kamarátom. Boli to všetci starí ľudia ledva sa vlečúci po chodníčkoch, ktoré sa kľukatili pomedzi hroby. Rafael zaraz vstal, aby im ukázal cestu k hrobu, čo vykopal. Zvyšok pohrebu prebehol v pochmúrnej nálade. Kaplán s farárom Rafaelovi pomohli dostať rakvu na dve laná, s pomocou ktorých ju opatrne spustili na dno jamy. Rafael chvíľu čakal, kým mu dal farár znamenie, že môže začať sypať zeminu do hrobu. Počas toho sa mu farár poďakoval a pobral sa so zvyškom sprievodu späť do dediny. Keď bola jama plná Rafael nahádzal zvyšok zeme do fúrika a odviezol ju na záhon za domom. Jeho robota sa však ešte neskončila. Do večera nosil na čerstvý hrob šedé kamenné bloky a zakrýval nimi miesto hrobu. Nikto mu nepovedal žiadne meno, takže medzi ne osadil len prostý drevený kríž.

Na druhý deň sa Rafael ráno rozhodol poprechádzať po cintoríne. Keď sa blížil k čerstvému hrobu zacítil sladkastý pach rozkladu. Na mieste ho čakalo nemilé prekvapenie. Kamenné bloky boli

všetky porozhadzované po okolí a hrob bol vykopaný. Na dne ležala otvorená rakva. V rakve bola stará zvráskavená žena s pokožkou hnedosivej farby rozkladu. V rukách držala malý papierik. Bolo na ňom napísané „Už sa to blíži“. Rafael v tú chvíľu nevedel, čo má robiť. V hlave mal hneď niekoľko nápadov: utiecť, schovať sa, obnoviť hrob. Nakoniec si iba vytiahol fajku z kapsy a zažal si ju v obklopení pachu smrti. Keď sa trochu ukludnil rozhodol sa zavrieť rakvu a znovu ju zasypať hlinou. Všetky kamenné bloky vrátil späť na ich miesto a s nimi aj kríž.

Po tejto príhode znovu zavládol na cintoríne pokoj, až kým sa na jeseň opäť nezjavil kaplán oznamujúc mu ďalší pohreb. Rafael túto správu prijal s takou rutinou, ako keby to bol už tisíce pohreb, ktorý bude robiť. Tak ako naposledy aj teraz si predpripravil rakvu a vykopal jamu. Na pohreb prišlo znova päť ľudí. Ako ich Rafael pozoroval, mal pocit, že je medzi nimi aj tá žena, ktorú pochovával v lete, ale túto myšlienku ihneď zahodil, lebo ju videl ležať mŕtvu na dne rakvy.

Deň po pohrebe sa Rafael s hrôzou približoval k čerstvému hrobu, aby skontroloval či sa náhodou nezopakovala minulosť. Hrob však bol taký ako predošlý deň a Rafael sa s úľavou vrátil do domu. Keď však večer išiel s vedrom po vodu do studienky, pri nej ho čakala rakva. Bola dokorán otvorená a v nej ležal vycivený mŕtvy starý nemo pozerajúc na nočnúoblohu očami plnými červov. V rukách kľčovito zvieral papierik. „Cyklus sa čoskoro končí“, pravil. Rafael by bol vtedy radšej na všetkých iných miestach len nie na tomto cintoríne. Lenže nič iné na svete už nemal, a tak doniesol káricku, naložil na ňu rakvu a vrátil ju späť do hrobu. Zaprisahal sa, že nech už to tým mŕtvym a jemu robí ktokoľvek, poriadne za to zaplatí.

Keď Rafael na konci jesene uzrel prvé snehové vločky, napadlo ho, že by mal vykopať ďalší hrob, keby niekto v zime umrel. Kopať do zamrzutej zeme by totižto nikomu neprial. Pustil sa teda do roboty. Rozhodol sa vykopať ho vedľa posledných dvoch hrobov, ktoré mu priniesli toľko strašidelných prekvapení.

Zima prišla a kým sa sneh držal na cintoríne Rafael iba odhrabával chodníky. Uvedomoval si, že je to syzifovská robota, lebo za tých desať mesiacov, čo bol hrobárom na cintorín nik neprišiel. Robil to len preto, lebo sedieť a nič nerobiť bolo ešte zbytočnejšie.

Len čo sa začal topiť sneh zastavil Rafaela v dedine kaplán s tým, že bude znovu potrebovať hrob. Rafael ho už mal hotový a tak len vyrobil ďalšiu rakvu a tú staršiu zaviezol na faru. Na nasledujúci deň, keď sa konal pohreb, pofukoval teplý vietor, ktorý značil, že jar je už za rohom. K Rafaelovmu znepokojeniu bolo na pohrebe okrem kaplána a farára znova päť ľudí, z ktorých všetci Rafaelovi pripomínali mŕtvoly, ktoré pochoval.

Deň po pohrebe sa Rafael skoro ráno zobudil na to, že ho v posteli niečo tlačí. Keď otvoril oči, vyskočil z postele ako struna. V posteli s ním ležala mŕtva zošuverená žena s papierikom na očiach. Tento bol väčší ako tie predošlé a bolo na ňom napísané: „Na prelome obdobia sa stretieme pri hrobe, čo nie je v zemi.“ Rafael mal dosť. Zabalil mŕtvolu do periny a so znechutením ju vyniesol pred dom. Na chvíľu odišiel do kôlne a vrátil sa s fúrikom, na ktorom telo odniesol aj s perinou k otvorenému hrobu. Neobťažoval sa s jemným narábaním. Vyklopil ju do hrobu a zasypal ju blatistou zemou zmiešanou s topiacim sa snehom. Potom sa vrátil do domu, sadol si za stôl a vytiahol papierik, čo mala žena na hlave. Niekoľko krát si ho pozorne prečítal a rozmýšľal nad tým, čo je tam napísané. „Na prelome obdobia...“ bolo jasné. Jednoznačne sa jednalo o prvý jarný deň dosť možno o polnoci,

ten by mal byť už o dva dni. Ale ten „hrob, čo nie je v zemi“ mu nedával zmysel. Nezostávalo mu nič iné len opráť plachtu z postele a rozmýšľať.

Posledný zimný deň si Rafael uvedomil, že o deň to bude rok, čo robí na tom prekliatom cintoríne. V rámci tohto precitnutia si spomenul na rakvu, čo mu leží nad hlavou, keď spí. Nepochyboval o tom, že práve ona je tým hrobom, čo nie je v zemi. A tak si len sadol za stôl, zažal fajku a čakal na noc.

Na prelome obdobia Rafael stúpil po úzkych schodíkoch k povale. Otvoril padacie vráta a vytiahol sa do čiernej miestnosti. Z vreca vybral zápalky, jednu vytiahol z krabičky, zapálil ju a s ňou aj sviečku v svietniku zavesenom na stene komínu. Miestnosť zaplavilo mäkké svetlo plameňa a z tmy na druhom konci miestnosti sa vynorila otvorená rakva a vedľa nej postava. Postava nehybne stála pri stene, no otočená bola na Rafaela. Všimol si, že na hlave mala natiahnuté zakrvavené ľanové vrece, ako keby to už aj bez toho nebolo dosť hrôzostrašné a v ruke zvierala dlhú dýku podobnú tej, ktorú si Rafael doniesol so sebou, keď začal robiť na cintoríne. Chvíľu tam obaja v tichu a nehybne stáli. Rafael preto, lebo bol na smrť vystrašený, neznáma postava ktovie prečo. V tom sa Rafael konečne odhodlal prehovoriť: „Takže takto to celý čas bolo. To ty si vykopával tých nevoštníkov, ako keby to neboli boli ľudia“. Postava len stále nehybne stála a zízala na Rafaela nevidenými očami.

„Toto si ja na cintoríne robiť nenechám!“ zvolal Rafael a rýchlymi krokmi sa prihnal k postave. Tá však vyrazila v tú istú chvíľu ako on, s dýkou namierenou na jeho hrud'. Keď boli na meter od seba, Rafael urobil rýchly výkrok do ľava a lapil ruku postavy aj s dýkou v železnom zovretí hrobárskej ruky. Druhou rukou vykrútil dýku z ruky postavy, ktorá na jeho počudovanie kládla len veľmi chabý odpor. Keď bola zbraň plne pod jeho kontrolou urobil jeden rýchly krok späť, aby si udržal odstup od tajomnej postavy. Tá však jeho ústup využila a oboma rukami sa vrhla vpred chytajúc Rafaelovo hrdlo do nekompromisného zovretia. Rafael už potom neváhal a ľavou rukou chytil postavu za vrece na hlave, zatiaľ čo jej pravou rukou zabodol dýku do stredu hrude. Telom mu prebleskla obrovská bolesť a zovretie na krku povolilo. V kŕči sa zvalil na kolená. Ako padal strhol postavu z hlavy vrece, ale namiesto nej tam odrazu stálo veľké zrkadlo. V zrkadle zbadal seba ako v jednej ruke drží starú plachtu a v druhej rukoväť dýky trčiacej z jeho hrude. Jemné svetlo sviečky sa odrážalo od pramienkov krvi, ktoré mu stekali po ruke. Chcel sa ešte pozrieť kam tečú, ale skôr ako to urobil, oči sa mu samovoľne zavreli a zastrela ho tma.

Keď sa zobudil necítil nič. Jeho rana na hrudi zmizla spolu so zrkadlom, ale na zemi uvidel dýku a ľanové vrece v kaluži krvi. V tom počul ako sa zvonka ozvalo jemné zarinčanie bráničky na cintoríne. Cez malé okienko v streche vykukol von, aby uvidel, kto sa blíži. Na cintorín vchádzal mladík v ľanovej košeli obopnutej hnedým plášťom, ktorý kedysi mohol byť červený. Chvíľu sa rozhladal po cintoríne a potom jeho pohľad zabúdil k hrobárovmu domu. Prezrel si ho odspodu horu až kým nezastal na strešnom okienku. Rafael sa okamžite zohol. Nevedel prečo, ale už nemal kontrolu nad svojím telom. Z okna sa viac nepozrel, no namiesto toho sa zohol po dýku a ľanové vrece, ktoré si natiahol na hlavu. Poslepiačky vliezol do otvorenej rakvy na konci miestnosti a tá sa za ním potichu zavrela.